

**ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՅՈՒՄ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ**

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. Նախագծային գործունեություն, դասավանդման որակ, գիտելիք, հմտություններ, արժեքներ, վերաբերմունք, վարքագիծ, ազատ գործելու հարթակ, անձնային որակներ, կարծիքներ, ապագա մասնագիտություն:

Ключевые слова и выражения: проектная деятельность, качество преподавания, знание, навыки и умения, ценности, отношение, линия поведения, платформа для свободного действия, личностные качества, мнения, будущая профессия.

Key words and expressions: project activity, knowledge, skills, values, behavior, platform of individual activity, personal qualities, approaches, key words.

Նախագծային գործունեությունը ժամանակակից կրթության անկյունաքարերից է: Այն իրականացվում է նախագծի մեթոդի միջոցով, որի օգնությամբ հնարավոր է լինում ձևավորել այնպիսի կարողություններ և հմտություններ, որոնք անմիջականորեն կապվում են սովորողների կենսափորձի, նախասիրությունների և հետաքրքրությունների հետ:

Ինչպես ցույց է տալիս փորձը, տարրական դասարաններում այսօր բավականին ակտիվորեն կիրառվում է նախագծի մեթոդը: Մենք ևս այն շատերից ենք, որ ներդրել ենք այդ մեթոդը ուսումնական գործընթաց՝ հաղորդելով վերջինիս արդյունավետություն և դասավանդման բարձր որակ:

Նախագծի մեթոդը ուսուցչի և սովորողի համատեղ գործունեությունն է, որը նպատակաուղղված է առաջացած խնդրի, խնդրահարույց իրավիճակի համար արդյունավետ ուղիների որոնմանը: Նախագծից բխող խնդիրները պետք է համապատասխանեն սովորողների տարիքային առանձնահատկություններին. ինչը նրանց համար մատչելի է և հաղթահարելի, միևնույն ժամանակ դառնում է հաճելի և հետաքրքիր: Այսինքն՝ նախագծային գործունեություն իրականացնելու, դրա նկատմամբ դրական շարժառիթ ստեղծելու առաջին նախապայմանը սովորողների նախասիրություններին համապատասխան թեմայի ընտրությունն է: Իսկ այս աշխատանքը կհաջողի, եթե մինչև աշխատանքն սկսելը սովորողների

շրջանում հարցախույզ կազմակերպենք՝ պարզելու նրանց հետաքրքրող թեմաների շրջանակը:

Այս մեթոդի կիրառումն ինքնանպատակ չէ. այն իր մեջ ներառում է կրթության բովանդակության բաղադրիչները (գիտելիք, հմտություններ, արժեքներ, վերաբերմունք, վարքագիծ): Արդյունքում՝ ձևավորվում են անձնային այնպիսի որակներ, ինչպիսիք են՝ համագործակցելու, ազատ շփվելու, հաղորդակցվելու, ստեղծագործելու, հանդուրժելու, ինքնուրույն գործելու, սեփական ուժերին վստահելու, տարբեր կարծիքները լսելու, ընդհանուր որոշումներ կայացնելու, հարգելու և քննդատական ընկալում դրսևորելու և այլն:

Նախագծի մեթոդն իրականացնելու համար հարկավոր է մշակել որոշակի հաջորդականությամբ և տրամաբանությամբ իրականացվող քայլեր, որոնք ուղղված կլինեն վերջնանպատակին:

Նախագծի մեթոդն ուսուցման այնպիսի եղանակ է, որի դեպքում սովորողն անմիջականորեն ներառվում է ակտիվ իմացական գործընթացների մեջ, նա ինքնուրույնաբար ձևակերպում է խնդիրը, իրականացնում է անհրաժեշտ տեղեկության հավաքագրում, պլանավորում է խնդրի լուծման տարբերակներ, եզրակացություններ է անում, վերլուծում է սեփական գործունեությունը և արդյունքում ձեռք է բերում նոր գիտելիք ու կենսավորւմ: Մեթոդը կարելի է կիրառել ուսուցման ցանկացած փուլում, տարբեր տարիքային խմբերում: Այն **համապիտանի** մեթոդ է:

Մանկավարժության մեջ նախագծերի մեթոդը ստեղծվել է 20-րդ դարի սկզբին: Այն կոչվել է նաև պրոբլեմների մեթոդ, որն իր մեջ ամփոփել է ամերիկացի փիլիսոփա և մանկավարժ Ջոն Դյուիի գաղափարները: Վերջինս գտնում էր, որ դպրոցը պետք է կազմակերպի սովորողների ակտիվ և նպատակամետ ուսումնական գործունեություն՝ հաշվի առնելով նրանց հետաքրքրությունները: Դյուին պնդում էր, որ երեխայի կյանքը ապագա կյանքի նախապատրաստություն չէ, այլ լիարժեք կյանք:

Այս գաղափարի կողմնակից էր նաև 19-րդ դարի հայ մանկավարժ Հ. Հինդլյանը, ով գտնում էր, որ **դպրոցը պետք է համապատասխանի իրական կյանքի պահանջներին**: Հարկավոր է սովորողների գիտակցությանը հասցնել այն, որ կատարվելիք աշխատանքները առօրյայից են, դրանք իրենց ծանոթ են և կօգնեն նրանց հետագայում ավելի հեշտ կյանք մուտք գործելուն:

Հետևելով մեծերի պատգամներին՝ մեր դպրոցում կատարվում են քայլեր **ուսումնական գործունեությունը ուսումնասնետազոտական գործունեության վերածելու**: Սա նշանակում է սովորողի համար ստեղծել ազատ գործելու հարթակ, որտեղ նա իրեն կորսնորի որպես անհատականություն՝ իր նախասիրություններով, հետաքրքրություններով, իր կարողություններին համապատասխան՝ գործին նվիրվելու

նախաձեռնությամբ: Նմանօրինակ մոտեցման դեպքում աշակերտները դառնում են էլ ավելի ինքնուրույն: Առաջ են շարժվում ըստ իրենց մշակած պլան-քայլաշարի, իրենք են ընտրում հանձնարարված աշխատանքի համար տեղեկությո՝ գատելով գլխավորը երկրորդականից, իրականացնում են նկարահանումներ, լուսանկարում ինչն իրենց անհրաժեշտ է՝ վերջիններս ընդգրկելով իրենց սահիկահանդեսներում: Գործունեության այսպիսի ձևը բարձրացնում է իր կատարած աշխատանքի հանդեպ սովորողի պատասխանատվությունը, ինչն արդեն դաստիարակչական դիտանկյունից կարևոր է: Իսկ որպեսզի արդյունքն ավելի շոշափելի լինի, հարկավոր է, որ նմանօրինակ աշխատանքները կրեն շարունակական բնույթ, քանի որ մեկ աշխատանքով հնարավոր չէ ձևավորել ու զարգացնել այնպիսի անձնային որակներ, ինչպիսիք են՝ ստեղծագործական, համագործակցային և գործնական կարողությունները, ինքնավստահությունը, ինքնուրույնությունը և այլն:

Հավատարիմ մնալով մեր իսկ ասածին՝ 3-րդ դասարանում կազմակերպեցինք նախագծային-հետազոտական աշխատանք <<Հայաստա՝ն, ջա՛ն>> թեմայի շրջանակում:

Աշխատանքն իրականացրինք հետևյալ քայլաշարով՝

- թեմայի ընտրություն.
- նպատակի և խնդիրների հստակեցում.
- հետազոտության վարկածի առաջ քաշում.
- հետազոտության կազմակերպում (պլանավորում).
- արդյունքների ընդհանրացում և ներկայացում.
- շնորհանդես.
- գնահատում.
- անդրադարձ:

Բավականին հետաքրքիր էր վարկածի գաղափարն առաջ քաշելուց հետո կազմակերպվելիք աշխատանքը: Յուրաքանչյուր աշակերտի կարծիք գրանցվեց՝ հետագայում աշխատանքի արդյունքներն ամփոփելու ժամանակ դրանք համադրելու նպատակով:

Իսկ վարկածն այսպիսին էր. <<Որքան լավ ճանաչեմ ու շատ բան իմանամ իմ երկրի մասին, արդյո՞ք ավելի շատ կսիրեմ այն ... >>:

Հնչեցրած կարծիքները բազմազան էին, հաճախ իրարամերժ. օրինակ՝ մեկն ասաց իհարկե, մարդու դեպքում էլ է այդպես, ինչքան լավ ես ճանաչում նրան, այնքան հարազատ է դառնում նա քեզ համար: Իսկ մյուսը հերքեց՝ <<Իմանամ, չիմանամ, միննույն է սիրում եմ ու վերջ>>:

Այս կարծիքների բախումն էլ դարձավ մեր աշխատանքի սկիզբը: Աշակերտները նյութեր սկսեցին հավաքել Հայաստան աշխարհի մասին լուսանկարներ, գրքեր, տեղեկություններ համացանցից,

հանրագիտարաններից, լսեցին իրենց մեծահասակներին, բերեցին տեղեկությո՜ւնան հեռուստահաղորդումներից. (<<Երկիրը երկիր է>>, <<Համի ուժը>>, <<Հայաստան, ջան>> և այլն):

Հավաքված ամբողջ տեղեկությո՜ւրը խմբերը դասդասեցին և ստեղծեցին վահանակներ՝

- Քաղաքամայր Երևանը
- Մեր կոթողներն ու հուշարձանները
- Մեր մշակությո՜ւրը
- Հայաստանի ազգային հերոսները:
- Փա՛ռք քեզ, հա՛յ զինվոր:

Աշակերտները բավականին հետաքրքրությամբ աշխատեցին՝ գործնականում ներկայացնելով մեր մշակությո՜ւրը՝ **Հայկական գորգեր, Հայկական զարդեր, Հայկական խոհանոց** խորագրերի ներքո:

Նրանք եղան «Մաչանենց տուն» **Հայ միասնության խաչ** կենտրոնում, տեղում ուսումնասիրեցին հայկական կարպետագործության փորձը, ունեցան իրենց անմիջական մասնակցությունը լավաշ թխելու գործընթացին, կավից ստեղծեցին իրենց սեփական աշխատանքի նմուշները: Դպրոց վերադառնալուն պես՝ իրենց անհատական փոքրիկ դազգահների վրա գործեցին **Մի կտոր Հայաստան** կարպետը՝ հմտորեն օգտագործելով **կտուս** կոչված հարմարանքը:

Նախագծի շրջանակում աշակերտներն այցելեցին <<Տերյան Արտ-ստուդիո>>: Եղան <<Վերնիսաժ>>-ում, որտեղ հարցազրույց ունեցան կարպետագործի, արծաթագործի հետ: Արդյունքում երեխաներն ստեղծեցին թեկուզ քիչ անմշակ ու կոպիտ, սակայն իրենց ձեռքով պատրաստված մի քանի հայկական զարդեր: Աշակերտները մանրամասն ներկայացրին իրենց աշխատանքի և՛ դժվարությունները, և՛ հաճելի պահերը:

Դասասենյակում տարածվել էր հայկական գաթայի բույրը... Այդ էլ էին պատրաստել երրորդ դասարանցիները: Նրանք իրենց ծնողներին, ուսուցիչներին, տնօրենությանը ներկայացրին հայկական խոհանոցի մի քանի՝ իրենց կողմից **պեղած** բաղադրատոմսեր, որոնք խնամքով զետեղել էին զրքույկում:

Կարծում ենք՝ նմանօրինակ աշխատանքները նպաստում են նաև սովորողի՝ ապագա մասնագիտությունը ճիշտ ընտրելուն:

Իսկ աշխատանքի ավարտին, երբ կրկին անդրադարձանք առաջ քաշած վարկածին, միաբերան հնչեց մեկ պատասխան. <<**Ինչքան շատ բան իմանանք մեր երկրի մասին, այնքան շատ կսիրենք մեր երկիրը**>> :

Հետամուտ լինելով հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում վերջերս ներդրված **Ձեռնարկատիրական կրթություն** ծրագրին՝ կազմակերպեցինք նաև երեխաների ձեռքով պատրաստած իրերի

ցուցահանդես-վաճառք: Հասույթը նպատակաուղղվեց դասարանը ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով զինելուն:

Կարինե Մարգարյան

**Նախագծային գործունեության կազմակերպման հիմնահարցը
տարրական դասարաններում
Ամփոփում**

Նախագծի մեթոդը ուսուցչի և աշակերտի համատեղ գործունեությունն է: Նախագծային գործունեություն իրականացնելու առաջին նախապայմանը սովորողների նախասիրություններին համապատասխան թեմայի ընտրությունն է: Մեթոդն իր մեջ ներառում է կրթության բովանդակության կարևոր բաղադրիչները (գիտելիք, կարողություններ, հմտություններ, արժեքային համակարգ): Նախագծի մեթոդն ուսուցման այնպիսի եղանակ է, որի դեպքում սովորողն անմիջականորեն ներառվում է ակտիվ իմացական գործընթացների մեջ: Մեր դպրոցում կատարվում են քայլեր ուսումնական գործունեությունը ուսումնահետազոտական գործունեության վերածելու: 3-րդ դասարանում կազմակերպեցինք նախագծային-հետազոտական աշխատանք <<Հայաստան, ջափն>> թեմայի շրջանակում: Իսկ վարկածն այսպիսին էր. <<Որքան լավ ճանաչեմ ու շատ բան իմանամ իմ երկրի մասին, արդյոք ավելի շատ կսիրեմ այն...>>: Աշակերտները հետքերությամբ աշխատեցին՝ գործնականում ներկայացնելով մեր մշակույթը՝ Հայկական գորգեր, Հայկական զարդեր, Հայկական խոհանոց խորագրերի ներքո: Նմանօրինակ աշխատանքները նպաստում են սովորողի՝ ապագա մասնագիտությունը ճիշտ ընտրելուն: Իսկ աշխատանքի ավարտին, երբ կրկին անդրադարձանք առաջ քաշած վարկածին, միաբերան հնչեց մեկ պատասխան. <<Ինչքան շատ բան իմանանք մեր երկրի մասին, այնքան շատ կսիրենք մեր երկիրը>>:

Карине Маргарян

**Основные вопросы организации проектной деятельности
в начальных классах
Резюме**

Метод проектов – это совместная деятельность учителя и учащихся.

Одно из основных условий осуществления проектной деятельности – это выбор темы, соответствующей основным интересам учащихся. Метод включает в себя основные компоненты современного процесса обучения – знания, умения, навыки.

Метод проектов – это такой подход к обучению, который позволяет обучающемуся включаться в активную познавательную деятельность.

В нашей школе уже осуществляются шаги для перехода от учебной деятельности к исследовательской. В 3-ем классе нами была организована проектно-исследовательская работа под рубрикой «Айастан – джан!» Идея данной работы

заклучалась в следующем: «Буду ли я больше любить свою страну, узнав о ней больше?»

Учащиеся с интересом выполнили данную работу, показывая на практике нашу культуры - армянские ковры, ювелирные изделия и украшения, армянскую кухню.

Такая деятельность способствует правильному выбору будущей профессии учителя.

А в конце работы, вернувшись к поставленной цели и доказательству гипотезы, прозвучал единогласный ответ: «Благодаря тому, что мы узнали о своей стране, мы будем любить её ещё больше!»

Karine Margaryan

The Issue of Organizing Project Activities in Elementary Grades.

Summary

The method of the project is the joint activity of the teacher and the student.

The first precondition for carrying out project activities is the choice of a topic according to the students' preferences.

The method includes the important components of the content of education (knowledge, abilities, skills, value system). The project method is a method of teaching in which the learner is directly involved in active cognitive processes.

Steps are being taken in our school to turn the educational activity into a teaching-research activity.

In the 3rd grade we organized a project-research work within the framework of the topic "Armenia, zhan! (Dear Armenia)". And the context was: "Will I possibly love my country more if I know and learn more about it?"

The students worked with interest, presenting our culture in practice: Armenian carpets, Armenian jewelry, Armenian cuisine.

Such activities help the learner to choose the right profession for the future. And at the end of the work, when we referred again to the hypothesis put forward, one answer was uttered unanimously: "The more we learn about our country, the more we will love our fatherland ".

Խմբագրություն է ուղարկվել 25.03.2022

Հանձնարարվել է գրախոսության 10.

Տպագրության է հանձնարարվել